

ÜLIÕPILASLEHT

TARTU ÜLIÕPILASKONNA HÄÄLEKANDJA.

Tellimishinnad:

Siseriigis:	
1 kuu peale (postiga) M.	30. —
3 " " " "	90. —
1921. a. lõpuni " " "	240. —

Väljamaale:	
1 kuu peale (postiga) M.	45. —
3 " " " "	135. —
1921. a. lõpuni " " "	360. —

Kuulutuste hinnad:

Kuulutuste osas:		Tekstis:	
1/1 külge M.	1700. —	1/1 külge M.	2500. —
1/2 külge " "	900. —	1/2 külge " "	1300. —
1/4 " " "	500. —	1/4 " " "	700. —
1/8 " " "	300. —	1/8 " " "	400. —
1/16 " " "	150. —	1/16 " " "	200. —

Üksiku numbril hind Mk. 15.—

Toimetuse ja talituse aadress — Tartu, Rüütli tän. 9, „Postimees“. Tel. 80.

Käskkirjad mitte-kirjastajate poolt arvatakse vastava soovivalduse põhjal reahonoraari alla.

№ 2.

7. juunil 1921.

II. aastak.

Kuristik kasvab.

Vanad ja noored, noored ja vanad — see on üks tervik ja siiski mitte üks. Ideaalselt head vahekorda noorte ja vanade vahel tuleb isegi perekondlikes elus harva ette. Seda raskem on teda leida ühiskonnas.

Vahekord Eestis noorte ja vanade vahel on seni püsind ebamäärasena, seda enam, et avalikus elus on figureerinud ainult vanemad mehed, väljaarvatud kirjandus-kunstilised ringkonnad. Kuid isegi sinna on ulatanud sagedasti vanemate meeste tooniandev moraaliõpetus ja eestkostmine. Noored on olnud seni juhitavad. On hakatud nagu enesestmõistetavaks pidama, et noortele iga jalatäis tuleb kätte mõõta, iga sihitükk kätte näidata. Ja üksikud katsed sellest eestkostmisest vabaneda on rinnatooniga ikka maha laidetud.

Eesti noortel (ma mõtlen siin akadeemilist noortsugu) on seni tõesti õige vähe võimalusi olnud end avalikus elus rippumatult maksma panna. Neil on olnud ainult kohused. Kohused rahvuskultuuri, riigi, ühiskonna, teaduse jne. vastu. Ja arusaadavalt ka kõik kohused iseenda vastu. Kohustega kaasaskäivaist õigustest ei ole aga hoolitud. Noorsoolt nõutakse palju, sest tema olevat meie tulevik. Kuid teda ei toetata peaaegu sugugi nende kõrgete sihtide saavutamiseks, mis temale ette seatud.

On viimane aeg võtta revideerimisele vahekorda meie vanema harilastepõlve ja akadeemilise nooruse vahel. Sest igaüks, kes liikunud Eesti avalikus elus, eriti aga just ülikoolilinnas Tartus, on pidanud konstateerima, et valitseb miskisugune õudsus vanade ja noorte vahel. Need on nagu kaks ilma, kus elatakse omaette ja teatakse teisest vähe. Ja on tundmus, et kuristik noorte ja vanade vahel, mille olemasolu ei saa keegi salata, ei avalda mingisuguseid kinnikasvamise tundemärke, vaid

selle vastu läheb järjest sügavamaks. Tuletagem ainult meeie viimaseid sõnalahinguid ajakirjanduses, millele põhjust olid annud Soome kaasvõitlejate külastäigu puhul ilmsikstulnud nähtused. Kogu Eesti üliõpilaskond kutsuti karskus-kõlbliku kohtuläua ette ja anti temale tubli noomitus „halva ülespidamise“ eest! Ja nii pea, kui julges üks noomitavatest sõnakese vastuseletuseks lausuda, pääsis lahti hiiglapikk kõlblusejutlus üliõpilaskonna „hingeolust“, Saksa burshidest jne. jne. Pidi selgemaks kui selgeks saada, et rasked eksimised ja suured puudused võivad ja peavadki leiduma ainult noorte juures.

Kuidas ka keegi seda kõlblusuputust võttis, aga tunne temast jäi kurb: Vanem haritlastepõlv ei suuda ainustki elavat häält tabada noorte hinges.

Sõnad ja sõnad, kuid nad ei elusta, nad ei tungi Eesti akadeemilise noorsoo eluliste nõuete piirkonda. Palju enam kerkis keelele küsimus: milleks kõike seda õieti tarvis on? Kelleks peetakse ikka veel meie noorsugu, et temale kui väiksele koolijütsile igal juhusel tarvilikuks peetakse „head tooni“ õpetada! Kas tõesti on tarvis seletada! Kas tõesti on tarvis seletama hakata, et kui ühelt poolt nii väga armastatakse igasugust „hingeolu“ analüeerida, siis ka selle peale võidakse tulla, et üliõpilaskonna hingeolu ei tarvitse veel sugugi niisugune olla, nagu ta mõne mehe arvates peaks olema. Saadagu aru, et need kõlblised mõõdud, mis isegi kopitand väikekodanliku seltskonna jaoks liig kitsad, elurõõmsa noorsoo juures täitsa ülearused on. Akadeemilise noorsoo hinge ja hingeoluavaldusi võidakse ainult siis mõista, kui sellele noorsoole enesele lähemale osatakse astuda.

Seda aga ei püütägi vanema põlve poolt. Ja kuristik kahe leeri vahel kaswab. Noorsoole antakse mõista, et tal kõlbliku ja kombelise täisea peale veel ei maksa mõeldägi — teda tahetakse temale endises vaimus ja endistest astjatest edasi ammutada, ..

On aeg noorsoolgi hakata niisugust seisukorda reviderima. Sest minu arvates on meie akadeemilisel noorsool enesel küllalt sisemist kandejõudu, et enda üle valitseda. Ka majanduslikult ei ripu noorsugu ära vanemast põlvest: sealt heidetakse temale alalõpmata ainult „prassimist“ ja „pillamist“ ette ja soovitakse riikliku toetusläenu asemel 1500—3000 margalisi abirahasid — just nagu omal ajal E. Kirjandusselts 15—30 rublalist ergutusäuhindu jagas.

Nende summadega ei jää keegi eläma ja nende pärast ei sure keegi ka välja. On üsna ülearune lootä, et vanem põlv üliõpilaskonna majandusliku seisukorra parandamiseks midägi tahab ära tehä. Palju ennem wõiwad üliõpilased end ise vastastikkusel toetusel äidata.

Eesti akadeemilise noorus ei tarvitse mõne üksiku kombevastase väärnähtuse pärast veel silmi süüdlasena maha lüüä. Soome kaasvõitlejate ees oli tal ehk kõige piinlikum selle pansioni-kõlbluse pärast, mida mõned vanema põlve haritlased kogu üliõpilaskonna kohta näisid kohustavaks pidavat.

Nii imelik kui see ka on, aga meie peame konstäteerima, et ka Eestis on tekkimas teatav bürokratism, millele on wõõrad noorema põlve nõuded ja hädad. Meie bürokraadid arvavad oma kohuse täitnud olevat, kui nad ühel ehk teisel puhul päteetiliselt on wõinud noortele kõlblust jutlustada. Kuid keegi neist ei ole väevaks wõtnud lähemale astuda, et näha neid põhjusi ja tingimusi, mis noorsugu alla rõhub ja kõlbliselt

ükskõikseks teeb. Praegune vahekord vanade ja noorte vahel on igatahes loomuvastane ja võib kujuneda veelgi loomuvastasemaks, kui ei leita ühist keelt ja ei taheta mõista üksteist vastamisi.

Mis niisugune seisukord meie kultuurilises arenemises tähendab, on vist küllalt selge. Kuid seda parandada ei seisa üksi noorte võimuses.

J. W.

Eesti üliõpilaskonna teened Eesti vabadusvõitluses pärast Vene revolutsiooni.

Rohkem kui nelja aasta eest, Vene revolutsiooni esimestel nädalatel pidas Eesti üliõpilaskond Tartus 25.—27. märtsini 1917. oma esimes, avaliku koosoleku — kongressi. Kui varem ehk neid peetud on, siie alati ikka mõnesuguse ettekäände all ehk illegaalselt, sest Vene tsaaris valitsus, kes väiksematki väikerahvaste rahvusliku tunde kasvamist ja iseseisvat kultuurilist edenemist sallida ei võinud, takistas teist teed käia. Vene revolutsioon aga raputas need orjastavad ahelad, ning siit peale algab Eesti üliõpilaskonnale uus ja paljutõotav ajajärk.

Seda aimas ka esimene kongress umbkaudselt, kui võttis resolutsiooni vastu: „üliõpilaste kongress tunnistab tarvilikuks, et iga üliõpilane praegusel silmapilgul aktiivselt osa võtaks kodumaa seltskondlikust liikumisest, käsikäes käies kõigi demokraatlikult tundvate ja mõtleivate ringkondadega, niihästi olevate kui ka tulevikus tekkivate organisatsioonidega.“ See kongress ei näinud küll veel ette praegust edenemisajajärku Eesti rahva elus, ei julgenud seda arvata vahest ka suurem jagu praegusi seltskonna tegelasi, juhte ning riigimehi, sest kõneldi tookord ju autonoomiast ehk kõige rohkem föderatsioonist Venemaaga. Taheti aga valmis olla kõige uue vastu. Ning seda ongi meie üliõpilaskond vahetpidamata selle nelja aasta jooksul olnud võideldes väsimata mõõga kui ka sulega Eesti rahva vabaduse ning vaba, igakülgse edenemise eest.

Katsun siinkohal lühikese ülevaate anda sellest Eesti üliõpilaskonna heitlusest ning maadlemisest Eesti rahva iseseisvuse ja vabaduse vaenlastega, sest peaaesjalikult on meie üliõpilaskond neil aastail sel võitlusaljal tegev olnud, kuna akadeemiline töö hoopis tagaplaanile on pidanud jääma, kui mitte sagedasti, nagu teada, täiesti katkestatud ning kõrvale heidetud saama.

Kongressi resolutsiooni: „on tungivalt tarvilik asutada Eesti üliõpilaskonna agitatsiooni komisjon, mille ülesanne oleks olnud kogu Eesti poliitilise agitatsiooni keskkoha loomine“ elluviimisele asudes valiti kongressil sellekohane 7-liikmeline komisjon. Nimetatud komisjon, algades tööd, ei täitnud neid lootusi, mis vahest tema peale alguses pandi. Ta tegevus seisis peaaesjalikult mõne poliitilise broshüüri väljaandmises ja kavatsustes, millest kaugemale ei jõutud. Nii jäid, näit., kavatsused agitatsiooni koosolekuid pidada suve vaheaja pealetulekuga, millal üliõpilased ülikooli linnast lahkusid, tühja. 1917. a. sügisel puhkusid aga juba teised tuuled, ning varsti lõpetaski nimetatud komisjon oma tegevuse.

Palju elujõulisemalt ja mitu korda suuremate tagajärgedega on töötanud Eesti üliõpilasorganisatsioonide vaheline asemikkude kogu. Esialgustast see asemikkude kogu iga kord küll ainult juhuslikult, kui tarvidus

seda nõudis, kokku. 1917. a. sügisel anti talle aga kindlam kuju ja alus. Valiti alaline juhatus, kelle hoole jäi hoolekandmine töö-kava ja teiste küsimuste eest. Siis kuulusid asemikkude kogusse organisatsioonid: „Eesti Üliõpilaste Selts“, korporatsioon „Fr. Estica“, Eesti üliõpilaste selts „Ühendus“, korp. „Sakala“, korp. „Ugala“, „Tartu Naisüliõpilaste Selts“ ja korp. „Liviensis“.

Esimene suurem ja tähtsam samm Eesti üliõpilaskonna kui ka Eesti rahva elus oli solidaarsuse tunde avaldus Eesti Maapäevale, kui viimane 1917. a. sügisel enamlaste poolt, kes võimu oma kätte olid kiskunud, vägivaldselt laiali aeti. Eesti organiseeritud üliõpilaskond asemikkude koguga eesotsas deklareeris, et ta ainult Eesti Maapäeva, mis rahva poolt valitud, tunnustab ning tema eest valmis võitlusse astuma on, mõistes hukka enamlaste sammu ning poliitika. Samuti võttis ta 1917. a. sügisel korraldatud manifestatsioonist Tartus suvereenivõimu väljakuulutamiseks elavalt osa ning aitas esimest kõigiti organiseerida. Manifestatsioonile olid ilmunud kõik Tartu Eesti üliõpilaskonnad. Peale selle käidi Eesti tagavara pataljoonis, mis tookord parajasti Tartus formeerimisel oli ja kus enamlus ikka rohkem laiali lagunema hakkas, kõnesid pidamas, et selgitada meie sõduritele hädaohtu, mis Eesti rahvast enamlaste poolt ootamas oli. Mõned üliõpilased astusid isegi vabatahtlikult sõjateenistusse, et mõjuda meie sõdurite peale jne.

Teisena ülesandena võiks nimetada hoolekandmist ja sammude astumist, et Tartu ülikooli ja ta varandust mitte Venemaale ei evakueeritaks. See aga ei olnud sugugi kerge, sest Vene professorid kui ka teised võimud võtsid kõik abinõud tarvitusele, et ülikooli lõpulikult Venemaale evakueerida. Ühel üliõpilaste koosolekul, kus jälle ülikooli evakueerimise küsimust harutati ja millest peale eestlaste ka Vene ning teistest rahvustest üliõpilased osa võtsid, võeti eestlaste-üliõpilaste eestvõttel resolutsioon vastu, et Tartu ülikool kogu oma varandusega on Eesti rahva varandus, mida mitte ei tohi välja evakueerida. Kuid sellest ei hoolinud Vene võimud ja professorid ning jätkasid ülikooli evakueerimise katseid, mis aga siiski lõppeks tühja jäid, sest see osa ülikooli varandust, mis veel Tartus oli, jäi paigale.

*

Kui Saksa väed Eestimaa okkupeerinud olid, astus Eesti üliõpilaskond uue vaenlasega — okkupatsiooni võimudega — võitlusse, et enda ja oma rahva iseolemist kõigest jõust kaitseda. See võitlus oli aga palju raskem ja hädaohtlikum, kui enamlasteaegne, sest uus maa peremees ähvardas hävitada kogu Eesti rahvast ja tema üliõpilaskonda. Seisukord ei olnud kunagi nii tõsine ja sagedasti isegi lootusetu Eesti üliõpilaskonnale, kui just sel ajajärgul. Tartu ülikool kuulutati 8. märtsil 1918. Saksa ülikooliks, kuna Vene oma tegevus lõpetati, ilma et Eesti üliõpilaskonna soove tähele oleks pandud; samal ajal räägiti ka Eesti üliõpilaskonnade organisatsioonide kinnipanemisest ja teistest surveabinõudest, ühe sõnaga, tulevik ei töotanud kõige vähematki head tuua.

Kuigi seisukord ülliraske oli, ei pannud Eesti üliõpilaskond käsi rüppe ja ei jäänud passiivseks pealtvaatajaks, vaid jätkas agarasti ja julgesti algatud tööd. Peeti salajasi asemikkude kogu koosolekuid, samuti ka organisatsioonides, kus uue seisukorra läbi päevakorraks kerkinud küsimusi harutati ja iga sammu kohta, mis okkupatsiooni võimude poolt Eesti üliõpilaskonna ja Eesti rahva vastu sihituna tuli, seisukoht võeti. Tähtsa-

Oma lahkunud vilistlast ja kaas-
vilistlast

proviisor

Märt Hakkaja't

mäletab sügawas leinas

**„Liviensise“ konvent
ja vilistlaste kogu.**

maks sündmuseks võiks kevade ajajärgus nimetada asemikkude kogu sooviavaldust Tartu Saksa linnapealikule Dr. Pohl'ile ülikooli asjus, milles selle peale tähelepanu juhiti, kui halvasti mõjub Vene ülikooli äkiline likvideerimine Eesti üliõpilaskonna peale. Muidugi ei pandud seda sooviavaldust, nagu juba eespool nimetasin, tähele.

Tartust läbisõitvate Saksa printside vastuvõtmises asusid Eesti üliõpilasorganisatsioonid asemikkude koguga eesotsas eitavale seisukohale. Ainult prints Leopoldi arvati vastu võtma minna ja seda ka sellepärast, et kindel lootus oli ühel Eesti professoril ja üliõpilasel vastuvõtu kõnega esineda, milles loodeti printsile ette kanda meie üliõpilaskonna, rahva ja maa tõsine seisukord. Tuldigi juba ülikooli aulasse kokku. Kui aga aulas selgus, et see võimalus meilt võetud oli, siis teatasid Eesti üliõpilaskonna esitajad kategooriliselt, et Eesti üliõpilased vastuvõtmist loobuvad ning silmapilk aulast lahkuvad. Selle peale ütles professor Zoege von Manteuffel Eesti üliõpilaskonna esitajale: „Ja, wenn Sie uns das Messer an die Kehle setzen, so sind wir gezwungen nachzugeben“. Tekkis piinlik ja põnev seisukord. Lõppeks, tüki aja järele, kui Eesti üliõpilased end juba lahkumisele valmistasid, teatas prof. Zoege von Manteuffel, et prints Leopold haigeks olevat jäänud ja ülikooli mitte vaatama ei saavat tulla. Ka pärastpoole kutsuti Eesti üliõpilasi Tartus peatavaid Saksa printse vastu võtma, kuid need kutsed jäeti tähelepanemata. Eesti üliõpilaskond omas suures enamuses hoidis end igasugusest ühenduse astumisest sakslastega eemale.

Kui sügisel 1918. a. Saksa okkupatsiooni võimud Saksa ülikooli käima panid, kerkis küsimus päevakorraile, kas seda ülikooli boikoteerida või selles õppimist katsuda jätkata. Siinkohal peab küll kahjatsusega tähendama, et ka viimane seisukoht poolehoidjaid leidis. Ühelt poolt seletati õigusega, et rahvuslike huvide ning ideede kaitsmiseks mitte ainuiski Eesti üliõpilane Tartu Saksa ülikooli astuda ei tohi; teiselt poolt leiti jälle, et pakutavat õppimisvõimalust kasutamata ei või jätta, seda rohkem, et neile, kes õppimise sõja pärast pooleli olid sunnitud jätma, nüüd võimalus näis avanevat seda lõpetada. Pikkade vaieluste ning harutuste järele asemikkude kogus kui ka igas organisatsioonis eraldi pääsis esimene vool, mis nõudis Saksa ülikooli täielikku boikoteerimist, kindlasti võidule. Selle tõenduseks on järgmine asemikkude kogu poolt Saksa ülikooli avamise puhul 3. okt. 1918. a. vastu võetud ja Eesti tookordsele välisesitusele edasi antud deklaratsioon:

8. märtsil 1918. andis Saksa kindral Adams käsu, milles Tartu ülikool Saksa ülikooliks tunnistati.

22. mail lõpetati A. O. K. 8. käsul senise Tartu ülikooli tegevus Tartus viibimata ja jäädavalt.

27. mail seletas Tartu linnapealik Dr. Pohl Tartu Eesti üliõpilaste organisatsioonide esitusele Tartu ülikooli äkilise ja ootamata kinnipaneku puhul, et nende huvisid ülikooli küsimuses arvesse ei või võtta.

8. Saksa armee ülemjuhataja käskude põhjal 11. ja 20. augustist s. a. asutati Tartus „maa ülikool“, anti temale sellekohane põhikiri ja nimetati Saksa sõjaväelaste hulgast osa õpejõudusid, kusjuures tarvisminevad summad sõjaväevalitsus esialgu laenu näol muretseb, mis aga hiljem kohaliku rahva kanda jäetakse, vaatamata selle peale, et see ülikool kohaliku maa ja rahva huvidele ja nõuetele ei vasta.

15. septembril s. a. tunnistas 8. Saksa armee ülemjuhataja kindral Kathen pidulikul aktusel Tartu Saksa ülikooli avatuks ja Preisi haridusminister Schmidt edustas sel aktusel Saksa riigi valitsust (Bundesregierung) ning Saksa ülikoole.

Neist faktidest ja kõigest, mis nendega kaasas on käinud, selgub:

1) et Saksa okkupatsiooni võimud Tartu ülikooli asjus sedasama enneaegset fikseerimise teed käivad, mida nad tarvitamas kogu maa riikliku korra loomises;

2) et ülikooli korralduse juures rahva tahtmist tema õige esituse kaudu niisama arvesse ei võeta, kui seda on tehtud meie tulevase riikliku korra määramise ja muude kultuuriliste ning poliitiliste avalduste puhul, mida tõendavad järgmised näitused:

a) rahva õigel esitusel (kellel ka ülikooli korraldus teoksil on) takistatakse kestvalt tegevust avaldamast;

b) aetakse sihikindlalt ümberrahvustamise poliitikat koolides;

c) püütakse lubamata abinõudega rahva tahtmise avaldusi Saksa-maaga liitumise kasuks ebatõelikult kujutada (Riia ühendatud maanõukogu, ajakirjandusele artiklite pealesundimine, allkirjade sunduslik korjamine, Eesti valitsuse liigete ja seltskonna tegelaste vangistamine jne);

d) lõpetatakse ja keelatakse kultuuriliste ettevõtete tegevust (Eesti-maa rahvaülikoolid, kõrgemad koolid, seltsid jne);

e) selle kõige juures toetatakse ainult Balti Saksa seltskonna peale, kelle esitajad kohalikkude rahvaste haritud kihti püüavad Saksamaa ja kogu ilma avaliku arvamise ees denuntseerida.

Kõike seda silmas pidades leiavad allakirjutanud Tartu Eesti üliõpilaste organisatsioonid, kes Eesti Maapäevas ja selle poolt nimetatud valitsuses ainult oma maa ja rahva õiget ja seaduslikku esitust näevad,

1) et enne selle esituse määrustekohast maa riiklikku korraldust ka Tartu ülikooli lõpulik ja otstarbekohane korraldamine võimata on;

2) et avatud Saksa ülikooli astumist võidaks kogu ilma avaliku arvamise ees sihilikult kujutada, kui rahva kallal tarvitatava poliitilise ja kultuurilise surve vaikides heakskiitmist Eesti akadeemilise noorsoo poolt.

Sellepärast on Tartu Eesti üliõpilaste organisatsioonid otsustanud:

1) avatud Tartu Saksa ülikoolist eemale jääda ja

2) oma seisukohta oma seaduslike esitajate kaudu avalikkuse ette tuua. Tartus, 3. oktoobril 1918.

Alla kirjutasid sellele deklaratsioonile Tartu Eesti üliõpilaste organisatsioonide asemikkude kogu, „Eesti Üliõpilaste Selts“, Eesti üliõpilaste selts „Ühendus“, korp. „Sakala“, korp. „Ugala“, „Tartu Eesti Naisüliõpilaste Selts“ ja korp. „Frat. Liviensis“.

J. Albrecht.

(Järgneb).

Meie ülikool ja naisüliõpilased.

Endises Tartu ülikoolis puudusid naisüliõpilased peaaegu täiesti, või olid esitatud õige väiksearvuliselt kogu üliõpilaste arvuga võrreldes. Praeguses ülikoolis õpib juba mitu korda suurem protsent naisüliõpilasi, mis oletada laseb, et edaspidi see protsent veel suuremaks kasvab. See asjaolu, et naisüliõpilasi praegu võib leida igalt teadusalalt, näitab nais-

ülilõpilaste huvide mitmekesisust, samuti ka seda, et meie ülikooli praegune teaduskondade või erialade võrdlemisi suur arv ei vasta täielikult naisterahva elu-huvidele.

Ülikool valmistab ju peale teadusmeeste noori veel tegeliku elu vastu ette. Kui palju aga praegused teaduskonnad eriti naisülilõpilast elu vastu valmistavad, on raske seletada, kuid niipalju on kindel, et see õige nõrgalt sunnib. Meesülilõpilane, kes loomusunnil eluvõitlustest enam osa peab võtma, leiab ülikoolis või mõnes muus eri-koolis enam-vähem vastava õpeala; naisülilõpilane ei tunne aga niisugustel elukutselistel õpealadel mitte iga kord end kodus olevat.

Igal naisterahval on tung kord perekonna emaks saada, mis iseenest loomulik. Kuid mis kasu on temal õigus- või arstiteadusest, mille lõpetamises nii palju aega ja vaeva kulutatakse, kui see ema kohuste täitmisel ometi kolikambri heidetakse, või jälle, kui valitud teaduskond tegelikku ellu astumise korral pooleli jäetakse. Need on sagedasti korduvad nähtused, mida igapäivses elus tähele võib panna. Tean, näit., üht anderikkamat naisgümnaasiasti, kes just sellepärast ülikooli astuda ei mõtle, et seal vastavat, naisterahva iseloomu ja tulevase elu eesmärgi kohast ala ei leidu. Üksikuid, võib olla, rahuldavad praegu olemasolevad teadusalad, kuid suuremat jagu, arvan, ei rahulda nad mitte. Sellepärast tõuseb küsimus, kas ei oleks aeg ellu kutsuda ülikoolis niisugune teaduskond, või eri-osakond mõne teaduskonna juures, mis oleks enam naisterahva loomu kohane, mis vastaks tema bioloogiliselt ettemääratud ülesannetele ja teaduslikkudele huvidele mainitud suhtes. Võib olla, esineks moodsa küsimusega, kas on naisterahva ainuke elu eesmärk emaks olla? Arvamised selles küsimuses võivad lahku minna, kuid lubatagu tähelepanu juhtida sellele asjaolule, et naisterahvas, kes omas kodus laste keskel perekonna sisemist elu korraldades, vajab oma igapäevastel elu ülesannetel, mis kaugeltki nii väikse tähtsusega pole, nii väga palju ja mitmekesiseid teadmisi, mida praegused teaduskondade harud otstarbekohaselt pakkuda ei suuda. Sellepärast tulevad need õpeained välja valida ja otstarbekohaselt kokku seada, et võimaldada naisterahvale tema tulevaste elu ülesannete tundmaõppimine ja teaduslik ettevalmistamine. Nii lihtsad, kui naisterahva elu- ja igapäivsed ülesanded pealiskaudselt vaadates näivad olevat, ei ole nad siiski seda mitte. Sellepärast tunnevad just paljud naisterahvad, asudes oma otsekohesele looduse poolt kättenäidatud ülesannetele, endid paljusis asjus teadmatutes ja ettevalmistamata olevat. Uue vastava teadusalaga oleks esiteks võimalik ülevalpool ettetoodud nähtusi kõrvaldada, ja teiseks, võimaldataks naisterahvale spetsialiseerumine tema iseloomule vastavas sihis. Sellega ei taha ma aga sugugi ütelda, et iga naisterahvas mingi just selles sihis, vaid kriipsutan alla, et meie naisülilõpilastele võimaldatagu arenemine paljudele soovitatavas sihis ja huvidele vastavas teaduslikus ulatuses. Nimetatagu seda teaduskonda kas naisteaduskonnaks või kuidas kohasemaks arvatakse, see on kõrvaline asi, kuid tema õpekavasse peale üldishariduslikkude õpeainete mahutatagu tingimata: toitlusala, tervishoid, kasvatus- ja hingeteadus, inimese anatoomia ja füsiologia, võrsumislugu ühes pärandusteooriaga ja muud naisterahva tegelikule elule ja huvidele vastavad õpeained niisugusel määral, kuidas nad teaduskonna eeskavale soovivad,

Lõpetades nimetatud teaduskonna, võiksid lõpetajad koolides vastavates ainetes noorsoo kasvatuses tegevad olla ka elukutseliselt. Ei tohiks ju, näituseks, puududa kooliprogrammidest laste tutvustamine tervishoiu algnõuetega. Niisama võiksid nimetatud osakonna lõpetajad, ilma et tarvitseksid saanud teadusliku bagaashiga ainult perekonna piiridesse jääda, ellu kutsuda vastavaid kursusi laialisema ringkonna naisnoorsoole, kel esialgu meie kitsikute majanduslikkude olude pärast võimatuks jääb, kesk- või kõrgemakooli haridust kätte saada.

See „emade kasvatuses küsimus“ pole mitte uus, vaid on juha varem Eestis käsitatud C. H. Niggol'i poolt, „Kasvatusteaduslikus kirjakogus.“

Seda ülealnimetatud aga laialisemale alusele seades, tuldaks vastu naisüliõpilaste loomulikkudele huvidele, mis edaspidisel arenemisel terve rahva tuleviku ja hea käekäigu kindlustamises suurt osa etendama saab ja niivõrd tähtis on, et seda küsimust põhjalikuma kaalumise ja harutamise alla võtma peab.

A. L.

Eesti Üliõpilaste Karskusühendus.

Mõte liikus juba eelmisel semestril kaasvõitlejate keskel, kuid seni ei oldud katsetest kaugemale jõutud. Nüüd aga, karskuspüha virgutaval ja elustaval mõjul, võttis asi reaalse kuju. 23. nov. 1920., kõnekoosolekul ülikooli V auditooriumis, pandi Üliõpilaste Karskusühendusele alus. Koosolekul peeti mitu kõnet. Lubatagu mulle neist siin lühikene kokkuvõte.

Esimesena esines soomekeelse kõnega Soome „Keeluseaduslehe“ peatoimetaja Vihtori Karpio, kes karskuspühaks Eesti oli sõitnud. Tema kõne tõlkis prof. Dr. Lauri Kettunen. Kõneleja esitas järgmised mõtted:

Karskusliikumine on peaaesjalikult rahvaliidikumine. Varakamad rahva-kihid, kes moodustavad ühtlasi haritud klassi, jäävad sellele liikumisele külmaks. Ainult väike-osa neist tunneb kaasa. Selleks on kaks peapõhjust:

1. Haritud kihid ei kannata joomise all mitte nõnda palju, kui harimatu hulk, ja ei näe alkoholismi häda nii selgesti, kui viimased. On füsioloogiline tõde, et alkohol hästitoidetud organismi peale mitte nii hävitavalt ei mõju, kui kurnatud, alatoitluse all kannatanud organismi peale. Niisama ei avaldu joomise mõju rikka rahakoti peale mitte nõnda tuntavalt, kui vaese oma peale. Rootsisis, näit., läheb töölise sissetulekust 12% joovastavate jookide ostmiseks, haritlase omast ainult 1%. Vaesemate ja harimatute hulgas avaldub joomine tooremal kujul ja torkab sellepärast enam silma. Haridus lihviv ja pehmen dab joomakombeid.

Kui haritlaste hulgast mõni joomise läbi langeb, siis otsitakse põhjusi mujalt ja katsutakse tõendada, et ta ka siis hukka oleks läinud, kui alkoholi mõjumas ei oleks olnud. Nad ei näi sellest aru saavat, et alkohol riisub nende hulgast just andekamad ja paremad mehed. Kui ma mõtlen oma rahva peale, siis pean kibedusega ütleva, et on mehi, kes oma nime jätnud Soome ajaloosse; aga nende nimi oleks kakskord enam hiilganud, kui nad alkoholi vasta oleksid seisnud.

2. Teiseks haritlaste eemalejäämise põhjuseks on demokraatliku vaimu puudus nende hulgas. Nad ei taha end üleüldise hea alla

paenutada. Nad ei suuda omaks võtta mõtet, et nad peavad loobuma alkoholist teiste kasuks. „Pange keeluseadus maksma, aga jätke minu veinikeller rahule!“ Nad näevad ja tunnevad ainult seda mõnu, mis alkohol nende seltskonnale pakub, ja pigistavad silmad kinni tema hukkava mõju kohta.

Karskusliikumine ise aga ei ole külmaks jäänud selle kihi vastu, sest ta tarvitab tema abi, kui ta tahab edasi saada. Karskusliikumine ilma haritlasteta on nagu puu, mille juured küll sügaval hää maa sees, aga millel puudub õhk ja valgus. Soomes oleme näinud, mis see tähendab, et haritlased karskusasja vastu külmad on. Keeluseaduse elluviimine, näit., tarvitab hulga asjale sümptatiseerivaid ametnikke: politseinikke, arste (kes mitte kahel käel piiritusretsepte välja ei jaga, nagu meil! J. R.), kohtunikke j. n. e. Ja sellepärast otsib karskusliikumine tuge haritlaste hulgast.

Kõneleja pöörab ülikooli noorsoo poole küsimusega, kas ta tahab kaasa tulla, ja selgitab põhjusi, miks ta just temalt tuge otsib ja ootab. Noorsugu ei ole veel vanade kommete ori. Ta ei ole sagedasti rahul vanaga. Ta ei ütle mitte, et mis on olnud, saab ka edaspidi olema. Temal on revolutsioonilist vaimu ja on ka julgust uuendusi läbi viia. Noorsugu on nagu kanaal, mille kaudu vana elu läheb uutesse vormidesse. Ja sellepärast pööravad karsklased noorsoo poole:

Viimasel ajal on tekkinud akadeemiline karskusliikumine. Kümnel erimaal on umbes 25.000 organiseeritud üliõpilast, kes karskustööst aktiivselt osa võtavad. Võimsalt esineb üliõpilas-karskusliikumine Ameerikas ja Skandinaavias. Viimasel ajal hakkab ta aga ka mujal Euroopas maad võtma.

Ameerikas aitavad akadeemilised ringkonnad suuresti kaasa keeluseaduse maksmapanemiseks. Ja keeluseaduse tagajärjel on seal Fischeri tõenduse järele tööviljakus vähemalt 10% tõusnud. See on niivõrd tähtis, et Inglise majandusteaduse prof. Morre sedasama oma kodumaale soovitab. Mis tähendab see kogu Euroopale?

Akadeemilise karskusliikumise sihiks on: 1) Küsimust kõigeüldiselt uurida: füsioloogiliselt, eetilisel ja rahvamajanduslikult. Ameerika ülikoolidevaheline üliõpilaste karskusliit uurib asja majanduslikku külge. Need uurimised on palju uut esile toonud ja keeluseaduse maksmapanekuks suuresti kaasa aidanud. Euroopa rahvaste hulgas on just seda külge vähem tähele pändud. Akadeemiline noorsugu võiks siin tänuväärt ülesande leida.

2) Uurimistagajärjed tulevad üldteatavaks teha. Teadus peab rahva hulka alla tulema. Mitmel maal on üliõpilased sellel alal tegusid korda saatnud, mis neile au teevad. Ameerikas, näit., on end selleks 12.000 üliõpilast korraldanud. Neist on 3000 kõnelejatena ümber rännanud, ülikoolides ja rahva keskel. Nõnda on peetud kahe aasta jooksul 10.000 kõnet umbes 3 miljoni inimesele. Nad on välja annud ja laiali laotanud määratul hulgal karskuskirjandust.

3. Noored peavad seltskonna vabastama joomakommetest. See algab sellega, et nad alkoholi välja viskavad oma seltsidest ning korporatsioonidest. Uus seltskonna elu ei tohi mitte nõnda madal olla, et ta ei suudaks ennast vaimustada ilma alkoholita.

See on suur ülesanne, mis on antud praegusele akadeemilisele noorsoole. See on rahvusvaheline võitlus. Nii palju, kui ka viimased aastad

on rikkunud vahekordi rahvaste vahel, ei ole nad suutnud lämmatada rahvusvahelist karskusliikumist. See on püsinud.

Diplomaadid katsuvad rahvaste ja riikide vahekordi soojendada, aga sagedasti asjata. Kui aga rahvad välja sirutavad käed paremate püüete ühendamiseks, siis on see side, mis ei katke. Niisuguseks sidemeks on olnud karskusliikumine, eriti akadeemiline. Ja ma soovin, et ka siin tõuseks akadeemiline karskusliikumine, mis ühineks üleilmlisega, et aidata parandada haavu, mis ajad lõõnud.

Ülikooli noorsugu ei tohi siin külmaks jääda, vaid peab kaasa tulema ja etteotsa astuma. Selleks kohustab neid suur eesõigus, et rahvas võimaldab neile õppimise.

Prof. Dr. Lauri Kettuse kõne ilmub eraldi täielikult, sellepärast ei peata ma siin selle juures pikemalt.

Sõna võtab prof. P. Põld: Asi on niivõrd tähtis, et võõrad tulevad meid päästma. See on meie eluküsimus. Meie loome oma riiki; meie peame näitama, et seda ka suudame. See nõuab meilt enam tööd, kui seni oleme teinud. Meil tuleb riigivankrit õige halval teel edasi kiskuda.

Kuidas on meil lugu aatelse, sisemise jõuga? Kurv! Iga sammu peal kuuleme kaebusi pettuste ja varguste üle. Meil puudub üksmeel. Ühed elavad, teised kiratsevad. Ja nõnda tahame edasi jõuda.

Meie rahva juurekasv on kõigest 0,3⁰/₀, Venemaal aga 1,3⁰/₀, ehk sääll küll inimesi sureb, kui kärpseid. Meil hoitakse laste eest ja kui neid on, siis ainult 1 ehk 2. Sugulise tungi rahuldusviis on looduse poolt määratud piirest kõrvale kaldunud, on loomuvastaseks muutunud. Ja selle tagajärjel on meil suguhaigeid kohutavalt palju — isegi koolilaste hulgas.

Meie tahame edasi elada ja oma riiki luua. Selleks on tarvis mõistust, on tarvis päid ja käsi. Meie aga joome. Meie paremad asutused, näit. „Vanemuine“, on joomapaikadeks muutunud. Meie oleme nõnda kaugele jõudnud, et kappelmester taarudes näitelavale võib ilmuda. Seda sallitakse meil. Haritlased taaruvad linna tänavail. Pidudelt kantakse paremaid mehi välja. Paljud on sõja ajal oma aated kaotanud. Nad ei ole seadust austada mõistnud.

Ja üliõpilaste hulgas tuleb „ilusaid asju“ ette. Mitmed on joomise pärast kinni istunud ega tunne häbigi. Need on, kelle peale rahvas kulutab kümneid tuhandeid, et neid üles upitada! „Vanemuises“ löövad nad avalikke lahinguid. Pidudel joovad mees- kui ka naisüliõpilased endid laua alla.

Siin on koht kõnelda neile, kes oma kohustest aru saavad. Meil, kellel oma sisemise jõu kohta kahtlused tõusevad, tuleb tõsiselt mõelda selle peale, kuidas jõudu kokku hoida. Usuline ja karskusküsimus — nende tähtsusest saavad aru need, kes tulevikule tahavad elada. Need, kes oma ees surma näevad ja ei ütle mitte: Las minna, kuis läheb — need peavad ühte hoidma ja julgesti alkoholile peale tungima.

Karskusliikumine on sotsiaalne kohustus. Siin ei saa külmaks jääda ega kõrvale hoida. Asjast tuleb kinni hakata terve jõuga, et lootusega võiksime tulevikku vaadata. Rahvas peab äratundmisele jõudma, et alkohol tema kõige suurem vaenlane on.

Soome raudteeametnikkude karskusliidu sekretär Matti Aalto: Looduse valitseb enesealalhoidmise instinkt. Ka inimeste hulgas. Alkoholi läbi langeb ka harituid, kuid nad ei otsi selle vastu abinõusid.

Eesti rahvas on võitnud vaenlased idast ja läänest ja on asunud oma riiki ja kultuuri looma. On tuttav, et raske võitlus rahvast nõrgendab. Nii on ka eestlased sõja tõttu nõrgenenud, olgugi, et nad võitsid. Seisab eel veel suur ja raske ülesanne ja võitlus alkoholi — kolmanda vaenlase — vastu. Kui ta sellest vaenlasest jagu saab, siis ei ole vähematki kahtlust, et ta oma iseseisvuse suudab hoida. Mitmel Euroopa maal kaheldakse selle juures. Kui Eesti tegevust juhivad armastus, siis võidab ta lõpulikult.

Armastage oma rahvast, siis armastab teid ka teie rahvas!

Prof. Dr. J. Bergman teatab, et Ameerikast on lubatud saata Eesti üliõpilastele karskuskirjandust ja palub neid üles anda, kes seda soovivad saada.

Läbirääkimistel kõneldi asutatava seltsi sihtide, koosseisu ja tegevuskava üle. Põhikirja kokkuseadmiseks valiti 5-liikmeline toimkond. Liikmete kirjutasiid üles 33 üliõpilast ja 6 õpejõudu, kokku 39 isikut.

3. dets. oli asutajate liikmete teine koosolek, kus põhikirjalt vastu võeti, juhatus valiti ja liikmemaks ning tegevuskava kindlaks määrati. Otsustati vähemalt kord kuus kokku tulla.

Vaheajal andsid ühenduse liikmeks üles veel 2 kaasvõitlejat. Nii sisaldab asutajate liikmete nimekiri 41 nime.

Juhatusse valiti kaasvõitlejad J. Rosental, A. Anni, H. Pett, A. Mälson ja J. Kaalep; revidentideks: N. Roosa, E. Roger ja A. Jürgens.
J. Rosental.

Üks eesmärk.

On kaugel eesmärk — ehitada elu, ilusat, õitsevat elu, kus ühiskondlik solidaarsus tingib harmoonilise ühtluse. On kaugel eesmärk, et see solidaarsus valdaks paljuid, kõiki rahvaid. Ainult siis saavutuks täiuslik elu, ainult siis saavutuksid kõik paremused, millest meil praegu, võib olla, aimugi ei ole. Kaugel see, o, — õige kaugel! Kuid kas tohib see kohutada meid — noori? Meie, üliõpilaskond, peame esimestena ligistuma püüdele läheneda sellele. Iga samm viib lähemale.

Me ehitame Soome silda. Ja kas ei ole see siis üks neist esimestest sammest? On, jah on. Mis saab siis keelda meil sirutada teisale veel kätte? Et oleks ainult tahet! Ma mõtlen: on alles kavatsusis Läänemere riikide liit. On tarvis, et teostuks see. Kui teostub see, astub sammu võidukäigul edasi — solidaarsus. See esiteks. Ja veel. Läänemeres idas hõõgub jõud, mis valmis hävitama vaba rahva vaba tööd. Need jõud on vaenulised vabadusele ja solidaarsusele: ju püssitikk ei eelda ei vabadust, ei solidaarsust. Seepärast siit teine: meil oleks jõudu rohkem, õige palju rohkem, et kaitsta vabadust ja rahvaste tuleviku paremusi. Seepärast: me loome Läänemere rannariikide liidu, Soomest — Poola. Las nõuda ohvrit aeg, las nõuda. Ei saa sest hooli.

Meie, üliõpilaskond, tervitades Soome silda, peame ulatama kätte ka lõuna naabritele. Elu ilusama tuleviku nimel algame taotlema Läänemere

mere rahvaste vendlust. Sütitame südamed ja valgustame vaimud ühise sihtehelkiva kumaga. Meie, noored, algame harima pinda, millele ehitame Läänemere rahvaste vendluse, Ühendame käed ja püüded, et pärast kiskuda kaasa kõiki. Ühendame käed ja püüded, et oleks elada parem neil ja meil, et saavutaks rahvuste tulevik sellest väärtusi: ju laienev solidaarsus teeb avaramaks elu. Ehitame Soome silda ja rajame rada, mida mööda sammuvad vabade rahvaste töökad pojad, silda Soome ja rada läbi Läti, Leedu, Poola metsade. Sellest saavutab elu ilu, tulevik õitsvuse, sellest päikegi naeratab rohkem. Meie, üliõpilaskond, ehitame silda ja rajame rada. Õitseva tuleviku nimel teostugu Läänemere rannariikide üliõpilaste vendlus! Teostugu Läänemere rannariikide liit!

Juhan Vaabel.

Tähelepanemiseks Venemaal viibivatele Eesti soost akadeemilise pere liigetele.

„Üliõpilaslehte“ võib Peterburis ja Moskvast Eesti kontroll-õppeerimiskomisjonidest saada.

„Üliõpilasleht“ käsitab Eesti akadeemilisse peresse puutuvaid päevaküsimusi, toob üldtähtsusega kirjutusi ja teateid kodumaa ülikoolist ning üliõpilaste elust.

„Üliõpilasleht“ tahab olla akadeemilises peres teatud vahelüliks, mis aitab mõista üksteist.

Sellepärast ei peaks Venemaalgi viibivatele Eesti soost akadeemilise pere liigetele „Üliõpilasleht“ ilma huvita ja tähtsusetu olema. Just vastuoksa, ta aidaku neil mõista ja valgustada nii mõndagi, mille üle kaugel kodumaast viibides ümber kobatakse, ta olgu jõudumööda vahemeheks Eestis ja Venemaal sunnitud viibima Eesti soost akadeemilise pere vahel.

Oleks väga soovitatav sellepärast, kui Venemaal viibivad akadeemilise pere liikmed „Üliõpilaslehele“ Venemaalt kaastööd saadaksid Eesti haritlaste elu-olu üle Venemaal, õppimisvõimalustest Vene ülikoolides, teateid Eesti üliõpilastest jne. Kõik see aitaks mõista Eestis eestlase haritlase seisukorda Venemaal, lähendaks siin- ja sealpool piiri olevaid, nagu seda Eestis viibiva akadeemilise pere elu-olusse puutuvad artiklid oma kord teevad.

Agarasti tööle! Siis saavutame kindla sideme.

Soovitame üliõpilastele:

J. Piiper, **Üldise zooloogia põhijooned**
G. Vilberg, Harjumaa, **Maadeteaduslik lugemik**
ja peale nende mitmesuguseid
keskkooli õperaamatuid

K.-Ü. „LOODUS“, Rütli tänav
nr. 13, Tartus.

„Üliõpilaslehe“ toimkonnale.

Silmas pidades, et üliõpilaste hulgas on arusaamatused tekkinud, kas „Üliõpilaslehe“ toimkonna poolt „Üliõpilaslehes“ nr. 1 avaldatud põhimõtted Edustuse sellekohaste otsustega kokkukõlas on, pöörab juhatus „Üliõpilaslehe“ toimkonna poole ettepanekuga, järgmises „Üliõpilaslehe“ numbris eksiartvamiste ärahooldamiseks arusaamatusi väljakutsunud lauset „toimkond tõrjub eemale igasugused sihid, tulgu nad kustpoolt tahes, mis määratud üksikute ajajooksul orgaaniliselt võrsunud ja kõvenenud organisatsioonide kaotamisele,“ lähemalt seletada ja nimelt, et lubamatud on kallalekippumised üksikutele organisatsioonidele ja nende vaheliste konkreetsete tülküsimuste harutamine „Üliõpilaslehe“ veergudel, kuna olemasolevate organiseerimismoduste ideeline ja põhimõtteline käsitlemine takistatud ei ole.

Tartus, 23. mail 1921.

Üliõpilaskonna abiesimees: **Aug. Oinas.**

Kirjatoimetaja: **J. Volt.**

Akadeemiline Põllumajanduslik Selts.

Akadeemilise Põllumajandusliku Seltsi asutamise mõte tõusis päevakorrale mineval sügisel. Asutamiskoosolekust osavõtjate arv oli õige suur; peaaegu kõik põllumajanduse teaduskonna üliõpilased olid ilmunud, mis näitas, et organiseerimise tarvidust tuntakse. Sel koosolekul seati põhimõtted üles, missugusel alusel ja kui laiapiirisel selts oma tegevust algab. Seltsi eesmärgiks võeti üliõpilaste igakülgsel arenemisele kaasaaitamine ja ka käsikäes enda arenemiseks oma jõu Eesti põllutöökultuuri tõstmiseks rakendamine. Ajutisse juhatusse valiti ksv! ksv! K. Zolk, A. Esias, A. Käbin, R. Miller ja M. Kohlap, kes ka juhatusse tagasi valiti. Ajutine juhatus töötab koosolekult saadud põhimõtete alusel põhikirja välja. Esialgu kavatseti ka vabakuulajatele üheõiguslikult teistega anda võimalus seltsi liikmeks astuda, kuid teada saades, et ülikooli valitsus selts, kus vabakuulajad hääleõiguslikud liikmed, mitte ei kinnita, tuli sellest loobuda ja vabakuulajaid ainult kui toetajaid liikmeid, kel hääleõigust ei ole, vastu võtta. Ak. P.-majand. S. on mõeldud põllumajandusteaduskonna üliõpilaste seltsina; et aga mitte takistada kaasvõitlejaid teistest teaduskondadest, keda meie töö huvitab, meiega ühinemast, võivad põhikirja järele seltsi liikmeks olla kõik üliõpilased, samuti ka õpejõud.

Toon üldiseks tutvustamiseks põhikirja mõned punktid:

1. Põllumajandusliku Seltsi siht on üliõpilaste igakülgsel arenemisele kaasa aidata ja Eesti põllutöökultuuri tõsta.
2. Oma sihtide saavutamiseks korraldab selts teaduslikke töid, töö- ja vaielduskoosolekuid, avalikke kõnesid ja annab välja põllumajanduslikku kirjandust.
15. Üksikute tegevusalade teostamiseks kinnitab juhatus toimkonnad.

Punkt 15. annab õieti vaba võimaluse asjast huvitatud seltsi liigetele igasuguste suuremate ja raskemate ülesannete läbiviimiseks astuda kokku toimkonnaks, üldkoosoleku poolt valimata, andes ainult juhatusel oma olemasolekust teada.

Sarnasel alusel on alustanud tegevust juba kaks toimkonda: Põllumajanduslikud oskussõnade väljatöötamise toimkond, juhatajaks ksv. J. Veide ja õpiraamatute muretsemise toimkond, juhatajaks ksv. M. Gross.

Asumisel on Eesti põllumajanduse ajaloo toimkond, kelle ülesandeks oleks ajalooliste andmete kogumine ja uurimine Eesti põllumajanduse ajaloo kokkuseadmiseks.

Suurt rõhku tahab selts üliõpilaste referaatide peale panna ja kui mitte just sunduslikuks, siis ometi kohuseks teha teatud aja järele referaadiga esinemist oma eriaine üle.

Seltsi lähemate kavatsuste hulka kuulub ka lugemislaua avamine ja raamatukogu asutamine. Lugemislauda loodetakse juba tulevase esimese semestri alguks avada saavat. Lugemislauale kavatakse tellida nii kodu- kui väljamaa põllumajanduslikku ajakirjandust. Raskem küsimus on juba raamatukogu asutamine, ja siin peab ainult välise abi peale lootma jääma.

Seni on seltsil liikmeid kuuekümne ümber. Liikmemaksu suurus on 50 marka semestris.

Aug. Eslas.

Tartu Ülikooli juures asuvate akadeemiliste korralduste ja üliõpilasorganisatsioonide nimestik ja aadressid.

Eesti üliõpil. korporatsioonid.

Korp. Fr. Estica — Aia tän. 38.

Korp. Sakala — Veski t. 53-a.

Korp. Ugala — Tähe t. 42.

Korp. Vironia — Lai t. 30.

Korp. Filiae Patriae — Näituse t. 22, krt. 2.

Korp. Revelia — Öonne t. 7, k. 2.

Korp. Fr. Liviensis — Karlova t. 28.

Saksa üliõpil. korporatsioonid.

Korp. Estonia — Jakobi t. 39.

Korp. Livonia — Veski t. 7.

Korp. Neobaltia — Lille t. 16.

Korp. Fr. Pharmaceutica — Lille t. 16.

Korp. Academica — Veski t. 13.

Korp. Rigensis — Riia t. 117.

Korp. Normannia — Aia t. 8.

Eesti üliõpilaste seltsid.

Eesti Üliõp. Selts — Viljandi t. 1.

E. Ü. S. „Ühendus“ — Lille t. 16.

E. Ü. S. „Põhjala“ — Tähe t. 22.

Naisüliõpil. Selts — Hetseli t. 1.

N. Ü. S. „Ilmatar“ — Ühiselumajas tuba 13.

E. Ü. S. „Veljesto“ — Lossi t. 28.

E. Ü. S. „Liivika“ — Rütli t. 22.

Muulaste üliõpilaste organisatsioonid ja kutsehariduslikud korraldused.

Vene Üliõp. Selts — Aleks. t. 38 k. 5.

Juudi soost Ül. kassa — Soola. t. 5.

Usuteaduse Üliõp. Selts — Vallikraavi t. 16.

Emakeele Selts — Vabriku. t. 3.

E. Ü. S. „Sport“ — Üliõpilasmaja.

Eesti-Soome Üliõpilasselts — Üliõpilasmaja tuba 13.

Eesti Üliõp. karskuse ühendus — Vabriku t. 3, k. 2.

Akadeemiline Põllumajanduse Selts — Vabriku t. 3, k. 2.

Akadeemiline Selts Juudi ajaloo ja kirjanduse tundmaõppimiseks — Raatuse t. 16.

Akadeemilised teaduslikud korraldused.

Õpetatud Eesti Selts (prof. Vigit, sekr).	Akadeem. ajaloo Selts (prof. Cederberg, esim.).
Loodusuurijate Selts (prof. Landesen, esim.).	Akadeem. filosoofia Selts (sekr. dots. Freymann).

Üliõpilas-keskkorraldused.

Üliõpilaste keskesitus — Üliõpilas-maja Toompeal.	Saksa korp! — korp! „Chargierten Konvent“.
---	--

Ülikooli teated.

Ülikooli tähtpäevad sügissemestril.

Tartu ülikooli nõukogu poolt on 1921. a. II. semestri jaoks järgmised tähtpäevad määratud.

Ülikooli sisseastumise sooviavaldused tulevad ülikooli valitsusele kuni 1. septembrini sisse anda.

Immatrikulatsiooni päevaks on laupäev 10. september. Viimaseks tähtajaks, mil rektori poolt maksvaks tunnistatud põhjustel immatrikulatsioon tagant järele lubatud — laup. 24. september.

Õpemaksudest vabastamise ja abiraha saamise sooviavalduste sisseandmise viimaseks tähtpäevaks — esmaspäev, 3. oktoober.

Õpemaksude ja praktiliste tööde maksude õiendamise kui ka ettelugemistele kirjutamise viimaseks tähtpäevaks — esmaspäev, 3. oktoober.

Kõik ettelugemised ja muu õpetöö peavad hiljemalt neljapäevani, 5. septembrini alanud olema.

Riigieksamid arstiteaduskonnas

peetakse s. a. ära 15. septembrist kuni 10. detsembrini. Riigieksamid teha soovijad peavad kuni 5. sept, s. a. sellekohased kirjalikud sooviavaldused ühes nõuetavate dokumentidega arstiteaduskonda sisse andma.

E. U. Tartu ülikooli „Toimetuste“

(Acta et Commentationes Universitatis Dorpatensis) seeria esimene anne mis ilmunud, sisaldab viis teaduslikku tööd prof. A. Paldrock'i, prof. K. Väisälä, dots. K. Schlossmann'i, õpet. K. Regel'i ja dots. H. Reichenbachi sulest. Töödest on 4 saksa-, 1 prantsus- ja 1 eestikeelne.

„Toimetused“ ilmuvad kolmes seerias: A. Mathematica, physica, medica (Tööd matemaatika-, loodus-, arsti-, põllumajandus- ja loomaarsti-teaduskonna alalt)

B. Humaniora (Tööd usu-, filosoofia- ja õigusteaduskonna alalt).

C. Annales (Ametlik osa, loengute kavandid jne.)

Ülikooli õpejõududest

on suviseks vaheajaks ülikooli poolt väljamaale komandeeritud: professorid L. Pussep, S. Loeve, G. Schneider, A. Rammul, A. Sommer, E. Blessig, A. Lipschütz, E. Maasing, J. Valdmann, A. R. Cederberg, dotsentid S. Talvik, A. Lõüs, Blumberg, P. Köpp, eradotsent V. Gruehn ja õpetaja K. Regel. Prof. Jõgever komandeeritakse ülikooli poolt suveks Saare- ja Muhumaale oma mullu algatud murdeuurimisi jätkama.

Ülikooli stipendiaati H. Kahho't oodatakse sügissemestriks Tartu tagasi. Tema hakkab taimefüsioloogia alalt loenguid pidama. Praegu viibib ta Heidelbergis.

Arstiteaduse doktorandi eksami

on teinud ja õiguse omandanud doktori astme omandamiseks väitekirja teaduskonnale esitada arstid: Karl Prima, Arnold Liin, Ado Lüüs, August Kook, Mats Nõges, Albert Valdes, Richard Villems, Viktor Reier ja Kornelius Schvalbe.

Loodusteaduse kandidaadi astme

vääriliseks on ülikooli nõukogu Aleksander Audova tunnistanud tema poolt ette pandud töö eest „Andmed Pühajärve uurimisest.“

Dotsentuuri

füüsika õpetooli juures on ülikooli valitsus otsustanud ellu kutsuda. Füüsika dotsentuuri peaülesandeks oleks teoreetiline füüsika ja füüsika eriosade käsitlemine.

Eesti keele hääliku kvantiteedi määramise

alal on prof. L. Kettunen füsioloogia instituudi väikeses foneetilises laboratooriumis hulga katseid teinud. Need olevat väga hästi õnnestunud. Nüüd on ülikooli valitsus otsustanud keeleteaduskonnale appi tulla lubades tarviliku summa prof. L. Kettusele oma kümograafi soetamiseks. Seni on Eesti keele eksperimentaal foneetika ala täiesti sõõdis olnud. Prof. L. Kettuse katsed on esimesed selletaolised.

Õperaha 37 üliõpilase

eest on Ameerika Krist. N. Ühingu Tartu osakonna juhataja F. Robinson sel semestril 73,400 m. suuruses maksnud. Abisaajad olid, peale mõne üksiku, pagulased Venemaalt.

Tartu Ülikooli stipendiumid.

Käesoleval õpeaastal on ülikoolis kolm liiki stipendiaate.

Esimesse liiki kuuluvad üliõpilased, kes said aastas — 12.000 mrk., teise — 8000 mrk. ja kolmandasse 4000 mrk.

12.000 mrk. aastas stipendiumi ülikooli poolt said 36 järgmist ksv! ksv!: L. Lätti, V. Kibbormann, A. Vessar, R. Peets, V. Sunder, V. Sumberg, O. Soo, H. Anderson, J. Jürisson, E. Imelik, G. Koinel, K. Karask, K. Lampson, P. Mikk, A. Reimann, J. Ruus, K. Tamm, G. Dunkel, J. Märtson, R. Tedder, J. Veskimets, A. Otsing, J. Rives, E. Kalamees, J. Viburg, T. Soans, A. Saar, O. Loorits, J. Mälson, H. Oras, A. Saaber, M. Ilves, J. Vittlich, G. Rutopõid, M. Vaher, V. v. Lingen.

Neist on 27 ksv! ksv! arstiteaduskonnast, 4 ksv! ksv! filosoofia teaduskonnast, 2 — matemaatika - loodusteaduskonnast ja 3 — usu-teaduskonnast.

8000 mrk. said 26 järgmist ksv! ksv!: A. Tamm, H. Ritson, H. Peterson, L. Pääsuke, J. Dunkel-Kaelas, H. Normann, M. Kull,

V. Reinthal, H. Klasep, A. Lätti, E. Adamson, H. Rebane, J. Kurs, V. Daniel, F. Laarens, J. Kranigh, A. Keddis, T. Bleive, A. Kümmel, A. Ein, H. Martens, A. Grünberg, O. Luuberg, H. Laas, A. Oja, H. Anderson.

Neist on 8 ksv! ksv! arstiteaduskonnast, 3 — filosoofia teaduskonnast, 3 — õigusteaduskonnast, 5 — matemaatika-loodusteaduskonnast, 5 — usuteaduskonnast ja 2 — põllumajandus-teaduskonnast.

4000 mrk. said 11 järgmist ksv! ksv! : H. Rüütel, J. Rosimannus, E. Frey, A. Jaskowsky, E. Mägar, N. v. Hoven, A. Kaljot, G. Pluth, A. Kõiv, Treu-Fromhold, F. Polakes.

Neist on 6 ksv! ksv! arstiteaduskonnast, 1 ksv! õigusteaduskonnast ja 4 ksv! ksv! usuteaduskonnast.

Nagu sellest väiksest ülevaatest näha on arstiteaduskonna üliõpilased kõige rohkem stip. saanud, kuna õigus- ja põllumajandus-teaduskonnad märksa vähem on saanud.

Schamajevi stipendiaadid.

Schamajevi stipendiumi on kogusummas saanud minevaasta ja käesoleva õpeaasta I sem. eest 79 ksv! ksv!

Neist on saanud 1920. a. I sem. eest 2000 mrk., 1920. a. II sem. eest 2000 mrk. ja 1921. a. I sem. eest 6000 mrk. järgmised 10 ksv! ksv! : H. Korro, B. Hagemann, E. Konno, A. Vaher, E. Vittoff, J. Parsmann, P. Teas, B. Jürgens, K. Taros, J. Sutt.

1920. a. II sem. eest 2000 mrk. ja 1921. a. I sem. — 6000 mrk. on saanud järgmised 19 ksv! ksv! : S. Aaslava, K. Kerberg, A. Kirschenberg, H. Zirk, H. Kukke, R. Georgin, A. Abramson, G. Anderson, H. Pükoff, H. Roosmann, K. Valter, K. Soonberg, S. Lind, E. Sävary, G. Sponholz, V. Faure, L. Peterson, A. Tamm, V. Paul.

1921. a. I. sem. eest 6000 mrk. on saanud järgmised 50 ksv! ksv! : J. Rosenthal, W. Mertsin, J. Meiesaar, E. Willberg, A. Glaser, R. Lange, W. Arak, W. Jekimov, K. Tassa, N. Kornev, B. Kellner, B. Woogas, A. Bock, E. Labi, A. Gold, W. Dobroshevski, J. Hüsse, L. Kakk-Jegorov, G. Kaart, K. Kljas, H. Mölder, E. Haugas, J. Loomann, J. Martinson, O. Jürgenson, J. Sütt, K. Michelson, G. Kimmel, O. Dreher, E. Ein, J. Eek, J. Jürgenson, H. Kuhlberg, P. Sormul, A. Thal, M. Klaving, J. Madisson, W. Meder, H. Stein, F. Kongo, E. Koschemäkin, H. Selav, O. Edenberg, E. Wadi, N. Wiren, P. Reim, B. Prees, B. Teder, F. Must, A. Assor.

Tallinna linnavalitsuse

poolt saavad stipendiumi järgmised ksv! ksv! : H. Laur — 800 m., J. Brems — 900 m., H. Möttus — 800 m., A. Saar — 1000 m., A. Tiik — 800 m., E. Lübek — 1000 m., E. Labi — 900 m., H. Neumann — 1000 m., B. Mühlberg — 1000 m., W. Kärk — 1000 m., H. Gutmann 1000 m.

Valga Maakonnavalitsuse

poolt ühekordset stipendiumi sai stud. agr. E. Kurvits — 6000 mrk.

H—al.

Üliõpil. s. „Sporti“ ja kooliõpilaste koondatud komandute vaheline jalgpalli võistlus 23. mail.

Kaua aja tagant võisime jälle üliõpilaste s. „Sproti“ jalgpalli komanduid spordiväljal näha. Kuna viimaste aastate elu-vassingus üliõpilaste spordi ring mingit tegevust ei avaldanud ja alles läinud talvel end spordi alal liigutama hakkas, siis olid „Sporti“ väljaastumist jalgpallis paljud iseäranis oodanud. Kes mäletab, teab väga hästi seda edukust, millega üliõpilaste jalgpalli mängjad enamalt Riia politehnikumi ja Tallinna meeste vastu välja astusid. Juba teiste linnade komandutest oli ta tugevam, rääkimata sellest, et Tartus üleüldse „Spordil“ jalgpalli mängus väärilised vastased puudusid.

Tallinna tänava spordiväljal ärapeetud võistlus kooliõpilaste koondatud ja üliõp. s. „Sporti“ komandute vahel oli huvitav just viimase esinemise tõttu. Üliõpilasi „matchile“ väljakutsunud koondatud komandu ilmus koosseisus: goalkeeper Neuman, back'id: Suubi ja Mägi, halfback'id: Hansen, Zimmerman ja Krimm, forvard'id: Mihelson, Kropman, Piller, Uin ja Schütz. Üliõp. s. „Sporti“ omas olid: goal'is Paris, back'id: Belousof ja Zolk, halfback'id: Valge, Kalamees ja Krimm, forvard'id: Laarin, Tamm, Landman, Luiga ja Nigol.

Kohtunikuks oli kohaliku „Kalevi“ liige R. Lamp.

Mäng algas enamvähem ühejõuliselt ja paistis küsitav olevat, kumale poole ülekaal läheb, kuid paarikümne minuti järele „ristib matchi“ Luiga löödud pall, millega esimene poolmängu lõpebki. Järgmisel läheb ülijõud juba tuntavalt üliõpilaste poole. Vist ikka ei jaksa kooliõpilased oma vastupidavuses vanemate „Sporti“ mängijatega võistelda. Ka siin on ksv! Luiga omal kohal: kolm tema antud „goali“ lõpetab teise poolmängu 3: 0 ja kogu võistluse 4: 0 üliõpilaste kasuks. Ei või salata tormijookse ja rüsemist ka „Sporti“ väravate ees, kuid võistluse „kuivust“ võib viimase komandu kaitsega tähendada. Iseäranis hea oli Belousof, kuna sama rühma vedajatel harjutusi kokkumängus, võistlusel üksteise leidu ja lööme tublisti tarvis on. Niisama mõtetu on halfback'il (näit. Kalamees) kesk-väljalt vastase väravatele peale lüüa.

Kohtuniku kohta võib alla kriipsutada, et ta pallile väljalt küllalt ligidal polnud, mille tõttu paljud „hands'id“ ja teised lubamatud „võtted“ nägemata jäid.

A. Teever.

„Üliõpilaslehele“ saadetud kirjandus.

„Ole Valmis“ — Eesti skoutide häälekandja, nr. 1, 2, 3.

„Murrang“ — ajakiri, nr. 2.

„The Inter collegiate statesman“ — nr. 5, 6.

„Napoleon ja eelviimane ilmasõda“ — Dr. J. Bergman, Tartu ülikooli professor. Tõlkinud A. Jürgenstein.

Eesti ajakiri „Kalaasjandus“ № 6.

Väljaandja Üliõpilasakonna Edustus. — Vastutav toimetaja: Karl Peterson.

Toimkonna juhataja: Karl Kirp.

Sekretäär: Marie Reital.

Tegev. toimetaja: J. Albreht.

„Üliõpilaslehe“ lugejatele ja toetajatele!

„Üliõpilaslehe“ № 2-ga algades on lehe hinda toimkonna poolt tõstetud, kuna edaspidi leht alaliselt 24-külgsena ilmub.

Uue üksiku nr-i hind Mrk. 15.— (mitte Mrk. 10.—).

Tellijaid, kes tellimisraha vana tariifi järele saanud, palutakse puudub osa järele saata.

*

Kuulutajate tähelepanu juhivad toimekond selle peale, et perioodiliselt kuulutajatele hinnalalandust antakse 20—30%.

Juunikuul toob „Üliõpilasleht“ ka väljamaa (Saksa-, Soome- ja Lätimaa) kuulutusi.

*

Nüüdsest peale saab „Üliõpilaslehe“ üksiknumbrid kõikide linnade raamatukauplustest, lehemüüjatelt ja raudtee raamatukappidest.

Ainuesitajateks on: Tallinnas — Walter Joh. Juhkental, Zero ja Ko. — Gonsiori t. 10—3; Tartus — „Sõnavara Kesk-ladu“ asutaja ja omanik Elm. Kaldt, Rüütli tän. 17.

*

Rutake „Üliõpilaste lehe“ 1914., 1915. ja 1916. aastakäikude ostmiseks. Vähesed tagavarad on juba lõppemas.

Dr. J. Bergman, **Napoleon** ja eelviimane ilmasõda. Eesti keelde A. Jürgenstein.

Walgel kirjutuspaberil, hind mrk. 160.—.

Goethe, **Faust I.** Eesti keelde A. Jürgenstein. Hind mrk. 100.—.

Kullervo, lugulaul Kalevalast, tõlkinud V. Rüdala. Hind mrk. 40.—.

Russow, **Lilivimaa kroonika I.** Hind mrk. 60.—.

II. 110.—.

Kruusberg, **Esiisade enneaajalooline õigus.** Hind mrk. 60.—.

Wallner, **Arstirohtude ladina-eestikeelne sõnastik.** Hind mrk. 35.—.

Jürgenstein, **Arvustuslised kirjatööd.** Hind mrk. 20.—.

Einbund, **Õiguslik riik.** Hind mrk. 45.—.

Eisen, **Kalevala I.** Hind mrk. 60.—.

Kodaniku käsiraamat I/III. Hind mrk. 90.—.

Mägi, **Meie põllutalmede tähtsamad seene-haigused.** Hind mrk. 15.—.

Audova, **Lihased ja taimed.** Hind mrk. 9.—.

Helisalü, **Kodumaa laul**, segakoor. Henrik Viisnapuu sõnad. Hind mrk. 15.—.

Kettunen, **Eesti-Soome sõnaraamat.** Hind mrk. 125.—.

Mõtslane, **Kraavitajad.** Hind mrk. 60.—.

Kusta Poland. 45.—.

Haava, **Wälkesed pildid Eestist.** Hind mrk. 30.—.

Granö, **Geograafia**, kui teadus ja ülikooli aine. Hind mrk. 8.—.

E. K.-Ü. „Postimehe“ raamatukauplus

Tartus, Rüütli tänav nr. 9.

HARJU PANK A.-S.

(end. HOEPPENER & Ko.)

Põhikapital 25.000.000.— Emk.

Jaoskonnad: Rakveres ja Narvas.

Võtab raha hoiule jooksvale arvele ja tähtaja peale.

Diskonteerib vekslid, annab laenusid väärtpaberite ja kaupade kindlustusel.

Ostab ja müüb väärtpaberid ja välisvaluutat.

Saadab raha teistesse linnadesse, niihästi sise- kui väljamaal.

Toimetab akkreditiivisid.

Võtab väärtusi hoiule, üürib laekad (safes) teraskambris ning toimetab kõiksugu panga operatsioone.

Töökoja avamine.

Meie kõige uuema aja masinatega varustatud töökojas võtame tellimisi tööde peale vastu:

Põllutööriistade ja masinate parandamise
freesimise ja treimise
autogeeni-schweissimise
Automobiilide, lokomobiilide, saeweskite,
mootorite, pumpade jne. parandamise

tööd

Koik tööd täidetakse osava inseneeri juhatusel korralikult ja ruttu.

Kaubanduse ja tööstuse aktiaselts

W. Schneider & Ko.,

Wiruvärava puiestee 19.

Kohale jõudnud suures väljavalikus

INGLISE ülükonna- ja püksiriidet

M. JÄNES

Kaubahoovis nr. 11, Tartus.

Rätseppmeister J. SILLAOTS

Tartus, Riia tänavas nr. 32-a.

Valmistan tellimiste
peale kõiksuguseid

meeste- ja naisterahva riideid

paraja
hinnaga

oma kui ka tellija poolt ligitoodud materjaalist.

Suurem kogu töid iseäralise hinnaalandusega.

Lõige ilus, hea töö. Iga soovitud aja peale valmis tegemine.

Aupaklikult

Rätseppmeister J. SILLAOTS, Riia tän. nr. 32-a.

Ülikonna-, kleidi- ja suveriidet

ja traatlõnga soovitab
suurel ja väikesel arvul

H. MUGGO

Tartus, Poe tänav
nr. 9, vastu Kaubahoovi.

Tartu Rätsepatöö Valmistajate Ühisuse töökoda

Aleksandri tänav nr. 22.

Valmistab hästi passivaid riideid meesterahvastele,

võimalikult mõõdukate hindadega.

Kogutellimised saavad märksa odavamini vastu võetud.

JUHATUS.

Joh. W. Abrelthal

Raamatu- ja noodikauplus ning Laenuraamatukogu

Vana Posti tän. 7.

Saadaval kõiksugu kooli-, teaduslikud ja ilukirjanduslikud raamatud, muu seas ka hulk ammu ju müügilt kadunud eritöeseid, Vene, Saksa ja teistes keeltes. Väljaspool Tallinnat võib posti kaudu tellida.

Sealsamas on avatud
Laenuraamatukogu
Eesti, Vene, Saksa ja Inglise keeles.

Ostan ja võtan komisjoni peale müüa kõiksugu raamatuid ja laulu ja mängu noote.

J. W. Abrelthal

**Buch- u. Notenhandlung,
Leihbibliothek**

Reval, Vana Posti tän, 7.

Kaufe und nehme in Kommission verschiedene Bücher, sowie auch Noten für Gesang und Musikinstrumente.

Perekonnaleht „KODU“

ilmub 2 korda kuus Graafilise ühingu „KIRI“ kirjastusel ja toob oma veergudel esimeses järjekorras hulga pilti päevasündmustest kodus ja vöörsil, nii päevapiltiisi ülesvötteid kui joonistusi. Sellepöolest „Kodu“

ON AINUKE

sellelaadiline ajakiri Eestis. — Peale päevasündmuste tuuakse pilti kunstiteostest, kodumaa tähtsamatest ja ilusamatest kohtadest, samuti seltskonna tegelastest ja vabadussöja kangelistest. Ei saa unustatud „Kodu“ veergudel ka piltidega kaunistatud nali, mis

KOHANE

lugemiseks igalpool ja igatühele. — Suurt rõhku tahab „Kodu“ panna kodumaa tundmaöppimise ja tutvustamise peale, tuues selleks rikkalikult illustreeritud kirjatükka. Jutustusi, novella, romaane ja luuletusi toob

AJAKIRI

parematelt kodu- ja väljamaa kirjanikkudelt. — Teater ja muusika, tervishoid ja sport, seltskonna elu, tähtsamad tehnilised uudised jne, mis huvitavad

IGAÜHELE,

tahab „Kodu“ pakkuda oma lugejatele, sellepärast ei tohiks ta puududa üheski majas.

Tellimise hind veerandaastas (6 n-rit) Mk. 100.—, üksik nr. Mk. 20.—.

Tellimisi võtavad vastu kõik kodumaa postiasutused.

Üksikud numbrid müügil raamatukauplustes, ajalehemüüjatel ja raudteeraamatukappides.

Toimetus: Tallinnas, Allmani tän. 50.

Pealadu ja tellimiste vastuvötmine

„Rahvaülikool“
Tallinnas.

1. märtsist hakkas ilmuma kirjanduslik ja poliitiline kuukiri

„MURRANG“.

Toimetus: **Gustav Suits, Bernhard Linde ja August Alle.**
Vastutav toimetaja **Bernhard Linde.**

Väljaandja Kirjastus A. / S. „**Varrak**“.

Uus kuukiri seab oma ülesandeks kõigi meie murrangu-
aja kirjanduslike, kunstiliste kui ka teaduslike ja ühis-
kondlik-poliitiliste küsimuste käsitamise.

Kuukirja esimeste numbrite jaoks on kaastööd saanud:
H. Adamson, Arthur Adson, August Alle, Johannes Barbarus,
Albert Kivikas, Jaan Kärner, Bernhard Linde, Milli Mallikas
(Hugo Raudsepp), Hugo Reiman, Peeter Ruubel, Karl Rumor,
Johannes Semper, Gustav Suits, A. H. Tammsaare, Aleksander
Tassa, Friedebert Tuglas, Marie Under ja Ado Vabbe.

Peale ülalnimetute on kaastööd lubanud mitmed kodu-
ja väljamaa kirjanikud ning publitsistid.

Kuukirja „Murrangu“ 1. nri sisu:

Bernhard Linde, Saateks.
Gustav Suits, Kolm luuletust.
Peet Vallak, Õnnetus raudteejaamas.
Johannes Barbarus, Neli luuletust.
Johannes Semper, Kokkuvõtted.
R. S., Tempora mutantur.

Kuukirja „Murrangu“ 2. nri sisu:

Marie Under, Inimene.
Gustav Suits, Tervitus Eino Leinole.
A. H. Tammsaare, Kuiv nurk.
Jaan Kärner, Salmid fataalsusest.
Ado Vabbe, Uuem graafika.
Hendrik Adamson, Loobumine.
Fr. T(uglas), Kaks laustu.
Naata Nael, Lahtised lehed.
Arthur Adson, Maailma latse.
Mait Metsanurk, Viimane päev.
Milli Mallikas, Inimene kisendab.
Punglast ja Kunglast.
Kaks kirja toimetusele.

Kuukirja „Murrangut“ ilmub 1921. a. jooksul 10 nrt.
suures kaustas, iga nr. vähemalt 48 lhk. Üksiku nri hind
60 marka, aastakäik 500 m.

Talitus: Tartus, Rüütli tänav nr. 24, Kirjastus A./S.
„Varraku“ jaoskond.

Kirjastus A./S. „Varrak“.